

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:
a szentegyházutcába, Kendeffy-ház 487 számánál.
Kiadó hivatal:
Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj:
Évnyegyedenként 3, félre 6 pft., külföldre évenyegyedenként 4 pft.
Megjelenik a K. Közlöny minden Keddén, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetéseket minden egyes hirdetés után 10 pkr bélyegdíj és minden négyhasábos egy sor után számítandó 4 pkr beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyalók u. m. előfizetési, hirdetések, reclamatiók sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

AZ 1854 JUN. 21 KI NYILTPARANC.

(Folytatás.)

Az irtásokról szól a (19. §.)
Önhatalmu irtások, 1848 januárján inneniek, foglaltság tekintetűek, és sommás per után visszakövetelhetők, kivéve a fennebbi 3, 10 és 18 §-us alá eshetők, melyek azon §-sok szabályai alá esnek. Az 1849 január előtti irtások a mostani birtokok kezén maradnak, ha azokról költével nincsen; de ha kötés van a földesurasággal bármint irtás felett, vagy hallgatag egyezkedés történt; ezeknek feltételei megtartandók. Az 1849-en inneni irtásokat, melyek a földesur világos tilalma ellen, vagy tilos erdőben tették, a földesur visszakövetelheti.

Az irtásföldet visszakövetelése (kivéve a foglaltság 1848-on innen) a történetű birtokszabályzás tárgyalásakor, különben pedig feltételek nélkül s határozatlan ideig birtokolt irtásoknál, az urbéri törvényszékek életbeléptetése után három évig, az bizonyos feltételek alatt s határozott időre átengedett irtásoknál pedig meg-alapított idő, vagy kötelezettség eltelte után három év alatt, az illető urbéri bíróság előtt történik.

Az irtási költségek megtérítésének, a kiszárazott fentartás esetét kivéve, csak akkor van helye, ha az irtásföldből huzott hét-hét évi haszon azt nem fedezte, vagy ha az irtás tilos erdőben vagy a földesur világos tilalma ellen történt, mely tilalmat az irtásföldről tartozások szedése által tetteg vissza nem vett.

Időleges kötések, valamint tisztán magánjogi zálogszerződés, haszonbéri ügy sat., ezen nyiltparancs körébe nem tartoznak (20 §.).

A taxára vagy egyéb szolgáltatásra örökre átadott föld, melyben urbéri viszony nem keletkezett, megváltható a mostani birtokok által, s a míg megválta, kikötött tartozását letenni köteles. A mennyiben azonban hasznélvezők a kikötött tartozásokkal hátramaradásban vannak, s ezen esetre szerződés vagy törvény által a hasznélvezés elvétele megengedett, a földtulajdonosok (adományozók) jogai érintetlenül maradnak (21 §.).

*) Ezen és a 18 §-ban látható szabály nagy figyelmet igényel; ezekből az tűnik ki, hogy a ki örvöl-évre szerződés mellett valamely földet birt, az év letelével ahoz igényt nem formálhat arra, hogy vagy megválthassa magát, vagy birtokba hagyassék. Részenről e két §-t másként nem érthetem. D. D.

Mindezen szakaszban megváltások az állam hozzájárulása nélkül történni következő szabályok szerint:

Megváltásnak csak akkor van helye, ha egy községben ugyanazon földesurtól kötelezettjei mind, vagy legalább a nagyobb rész megakarja magát váltani, s ez az illető hatóság által elintézendő (23 §.).

Ekkor legelőbb kibékülés kísértetik meg, mely a kérdéses birtokok egy részének visszaengedésével történni lehet, s az egyezséget a hatóság megerősíti. De ha kiegyezni nem tudnak:

Akkor az évi pénztartozás, vagy ha az nem az évhez vagy bizonyos időszakhoz volt kötve, akkor az összes tartozásnak egy évre eső proporcioja számítatik; az állandó terménybeli tartozás pedig az adó provisorium árszába szerint, vagy ha a fizetés a termény bizonyos része volt, akkor az adóprovisoriumra nézve kitudott bruttó jövedelem vétetik évi jövedelmül. A természeti munkabéli szolgáltatások egy gyalog napra 10, marhára 20 pkrrel vétetnek. Ha pedig a szolgáltatás egy bizonyos munkára kötelezettségből állt; akkor ezen munkatartozás becslés által munkanapokra osztatik, s a fennebbi elv szerint pénzre számítatik. A viszont szolgáltatások általában leszámítván, s a kezelési költségére $\frac{1}{6}$ levonván, az így megállított évi érték huszoros összege képezi a váltás összegét (24, 25 §.). Külön intézkedés fog kiadatni az összeg mikénti befizetéséről, s az 5 pcentes kamattal addiglan beszolgáltatásáról. (26 §.).

A kik az ily megváltásra jogosítottak közül hátralebnek vagynak, azt pénzérték szerint hat egyenlő részletben lefizetni tartoznak, s 1850-től fogva az ily hátralebők kényszerítőleg is behajlatnak. (27 §.). A fennebbi szabályok a Székelyföldre is kiterjednek, kivéve a siculica haereditásokat, melyek eskis az utóbbi. A 2-dik szakasz szabályai alá esnek. (28 §.).

A szállókertek mostani birtokosaik kezébe hagyatnak; de csak úgy, ha a tartozások ezekért az urbéri birtokértiakkal együtt rovatlak le; mert ha külön tartozások voltak a szállók után, akkor ezek a kötelezett által megváltandók a 24 §. értelmében, az előbbi esetben pedig az állam által a 12 §. szerint kárpótoltatnak. A dézma iránt újabb rendelet fog kiadatni. (29, 30 §.).

Harmadik szakasz a királyi haszonvételekről.

A korcsmajog úgy, a mint 1848 előtt

használtatott, a földesuraknál marad. Valamint a Szentmihály naptól januárig használt azon jog, hogy a jobbágy a földesurral együtt árulhatott, tovább is megmarad. A korcsmajog felteti perek a politikai hatóságok körébe tartoznak (32 §.).

A malomjog, újabb szabályozásig, 1848 előtti állásában marad. Ha jobbágy bír malmot oly földön, mely tulajdonává vált, de arról bizonyos lért fizetett, ezen bért a 2-dik szakasz szabályai szerint véglegesen megválthatja (vagy tovább fizeti) (32 §.).

A halászlai jog megmarad. (33 §.). A mézszárlási kizárólagos jog megszűntetik (34 §.).

Negyedik szakasz. Az urbéri megszüntetési szerződésekről.

Ha a jobbágyok örököségi szerződésre léptek, ha a szerződés ezen nyiltparancs kiadásáig teljesített, vagy teljesítendő volt, kárpótási tárgyalás alá már nem jöhetnek, ott a szerződés hajtatik végre (32 §.).

Ha részletek szerződtek, s bizonyos részletek befizetési ideje még hátra van; ezt az állam fogja kárpótolni azon hányadrész szerint, mely a még nem teljesített részletekre esik (36 §.).

Ha az ily szerződéseknek egyszersmind nem urbéri természetű földet is örök váltás alá adtak, melyeket amazoktól kitisztázni nem lehet; ha a felek ki nem egyezhetnek, akkorszakértők meghívása mellett, az urbéri tartozások, adózások és munkák mennyiségét kell kitudni, s ha más számítási kulcs ki nem vehető, ezt kell alkalmazni, az első két szakasz szabályai szerint (37 §.).

(Folytatjuk.)

A HIRLAPBÉLYEG-TÖRVÉNY.

(D) Mai lapunk viszi meg azon hirlapbélyegtörvényt, mely általában az egész birodalmi journalistikát a legnagyobb aggodalomba hozta.

Es ez nem csoda, mert nézetünk szerint helyesen jegyzi meg a „Vndr” hogy az nem csak pénzügyi, de egyszersmind elvkérdés, minthogy ezen a mostani hirlapadókhoz képest a jövedelemnek szinte több mint 100 pcentes adója, tisztán csak a független politikai lapokra van vetve; a legnehezebb lesz azoknak a hivatalos lapokkal versenyezni, s így a függetleneb-

becske vélemény terjedhetésének útja elébe van fontos akadály gördítve, sokszoros adónkban. És valóban ez adó már harmadik rendbeli a cautios lapokon.

Olvasóinknak tudniuk kell, hogy egy akkora lapért mint a K. Közlöny, öt ezer pfrint cautiot kell betenni, mely után csak öt pcent kamat adatik ki, holott mostani néhez pénzvizonyok közt azon összeget válalatokba fektetve, 40—50 százalékat lehetne utána kinyerni. Ez tehát első adó.

Második adó a postadíj, mely minden egy előfizetőnk után évenként 1 frt 30 krramegy.

Harmadik most a bélyegadó, mely minden egy előfizető után 2 frt 30 kr.

Lapunkat rendszeren 600 példányban (most meg 650-ben, ide számítva 150 tiszteletpéldányt) adjuk ki, s így annak két utóbbi nemű adója kerül

A posta adó 900

A bélyegadó 1500

összesen 2400 pfrtba.

Lapunk ivének kinyomása a legolcsóbb kiadás szerint 15 pfrint, 150 ivnek egész évre 2250 pfrint.

Papir hatszáz példány után (egy 500 ives kötés pr 6 frt, s így 6—700 iv 7 frt 20 krral) összesen 1100 pfrint.

Nyomás és papir összege 3350 pfrt. Összes kiadás az adók ide számításával 5750 pfrint.

Előfizetőink száma igaz hogy ez utóbbi évnegyedben felment ötszázra; de 150 rendszer előfizetőnél eddigelé többet nem számíthatunk, sőt nyári hónapokban sokkal alul járt.

450 előfizető 12 pfrintjával fizet 5400 pftot hirdetésekbe bejön körülbelül 400 pft.

összes bevétel 5800 pft.

Kiadásunkat a bevételből kivonva, marad felül 50 pfrint.

Ez ugyan a hirlapczimek kinyomására se elég; azonban halálos károsodásunk nem volna, ha a szerkesztőség minden tagja

(Folytatjuk.)

Gr. LÁZÁR KÁLMÁNHOZ.

Sok szépet álmódostunk,
Valánk dicő szabad nemzet,
Midőn kard oldalunkon,
Sarunkon sarkantyú pengett.

Évezred látta hirben
Népünket a harcok terén,
Népek urai ültek
Tündöklő trónunk tetején.

Az ozman, muszka, lengyel,
Cseh, német, harcot állt velünk,
S a gyávaság rút szennye
Nem mocskolá meg fegyverünk.

Eltűnt a vérkereszttség,
Nem szablya ád most hirnevet,
Egy feltörő tűz lélek,
Száz harcosnál többet tehet.

Oh, mert nincs kebelünkben
Annyi erő mint akarát,
Vagy mért vetett a balsors
Erőnk körül korlátokat.

Kitörve tollal, észszel
Elmelnők a magyar nevet,
Hogy a mivelttség hire
Felváltaná a fegyverét.

Barátom! mért tagadjuk?
Előtűnt a világ halad,

SAPHIRA.

Koszorúzott pályamű.

Irtá

HALMÁGYI SÁNDOR.

IV.

A balítélet ostora.

(Folytatás. *)

De utána leselkedni, senkinek se volt kedve, megszólítani legkevésbé. A felvilágosodottabbak nem sokat törődtek avval, hogy e vén tudós mi végett és mi úton rándul a hegyek közé; a nép pedig örvendett, ha messzire kerülhetett.

Sohogy se is tudták a gyulafejrvári vénasszonyok eldönteni: valami ördögös varázsbottja van-e, a melyet kezébe véve láthatlanná lesz és úgy megy ki a háztól, hogy senki se veheti észre, avagy az ódon épületből talán titkos, földalatti kijáratok szolgáltak a szabadba?...

Hihetetlen réggelkel pótolták tehát a bizsabb adatok hiányát, s utóbbi időkben az ördög cimborájáról, már annyi mesés dolgot költöttek, hogy végre magok se tudták, azokból mi az igaz, mi a költött. Még a gyermeket is, hogy elcsitítsák, vagy engedelmességre bírják, csak a vén Boneczágy íjlesztgették, akiről többek közt egy nemével a meggyőződésnek regélek, hogy minden éjjel féllába hegyével egy halálbaglyon állva, udvara közepéről fölemelkedik a le-

*) Lásd a Kolozsv. Közl. 144. d. l. számát.

vegőbe és a város felett kovályog, mint egy préda után leselkedő héra; vállán nagy fekete zsák van átvetve, abban siró-rívó gyermekeket czipel haza átkozott kastélyába stb. ...

Annyi bizonyos volt, hogy e vén ember saját házánépét is e tekintetben nagy kétségben tartá.

Ha búskomorság lepte meg és a toronyban lévő laboratóriumába vonulva, füstölő kóhója körül vegytani észlelésekbe merült és napokig nem látta magát, csupán famulusa, a felköttya góbé előtt, a kit olykor beszólított magához; ez már megszokott dolog volt, s mindenki megnyugodott abban, hogy az öreg ur ott van közel, a házban.

De egy párszor megfoghatlannak tetsző úton, ugyszólvára szem elől tűnt el, a nélkül, hogy csak legkisebb jelét vették volna észre annak, hogy kedvencz menhelyére vonult, s ott tölti az időt. E mellett, a mi magára Szidóniára nézve is csaknem megdöbbentő volt, épp oly megfoghatatlanul tűnényesen került elő.

Egyszer csak látták, hogy porlepetten jön fel a tornáczlépcsőkhöz, máskor meg éppen ott találták a nagy ebédőben, kimerülve ülve öreg karszékeiben, pedig se az utcazi, se a kerti ajtót nem hallák nyikorgani rozsdás sarkaikban, s a különben minden lépésre kongó tornáczon se zajlanak lépteik.

E két különös jelenet, mely csak az utóbbi időkben merült fel, midőn az emberek balítélete, szitka és fenyegetése miatt az utcákon már nem vala tanácsos mutatniok magokat, felébreszté az agg nemes leányában is a gyanút, hogy atyja talán titkos alagútban jár ki a házból; de mivel ez, ugy látszott, tiltakozni szeretett, Szidónia nem hogy kérdésekkel merte volna bársítani őt, de még csak azt se árulta el, hogy vett valamit észre, s a miatt tűnődik.

Gyanuja egy ideig különösen azon fehér

márvány szoborra volt, a melyről említettük, hogy a nagy ebédő teremben, a pohárszék mellett állott.

Hitte sokáig, hogy ha az szólni tudna, becses felvilágosítást adhatna; de mivel a körülötte tett vizsgálat se igazolt, sőt az öreg Boneczának második el- és eltűnése éppen azt bizonyította, hogy a titkos kijárat elrejtett szádája inkább a földszinti lakatlan szobák valamelyikében lehet, a mythoszi istennő szobrát azon innet, mint azelőtt, ismét csak egy antik műremeknek tekinté, a melynek egyéb szerepe nincs, mint különös szobai ékességül ott állani, s a századok előtt élt, ismeretlen római szobrász vésőjét dicsőíteni.

Csak a vén Magdaléna nem szűnt azt mindig némi bizalmatlan dörögés közt porozgatni le, s a bizonytalanság közepett, a melybe az öreg Boneczának új, nyomtalan eltűnése és a legválságosabb időbeni hosszas kimaradása mindnyájokat ejté, nem állhatá meg, hogy kisasszonyának régebbi gyanujára célzást ne tegyen, annyival is inkább, mert Áron ugy monda, hogy mind a kerti, mind a kapuajtót reggel belülről béreateselve tatálta, s különben is maga a nemzetes ur éppen az utóbbi napokban panaszkolta, hogy már ő élve el van temetve e falak közé, mert se az utcára, se a marospart tét felé nem mehet ki, hogy vissza ne riaszák ijedelmes, nagy fenyegető kiáltások.

Mind ezeknek összevetése után nem látszott helytelennek a vén szolgálóleány azon következtetése, hogy az öreg nemzetes ur aligha nem ismét a rejtett úton ment ki a háztól, a miről tán bizonyosságot tehetne a fehér kisasszony is.

E célzás Szidónia elméjét ismét habozóvá tette, s midőn Áron szó nélkül távozott ura keresésére és mint tudjuk, Márkházi is elhagyta a házat, hogy a Maros partjain egy sétatölgylást tegyen; az árva leányt soha nem érzett

saját zsebéből tartva fenn magát Kolozsvárról, ingyen szerkesztendő a lapot; ha az expediturát az illetők ingyen vinnék; ha egy bérmentellen levél se érkeznék a szerkesztőséghez, s ha a lapkiadó is csupán ex nobili officio végzendő kötelességét.

Erdemes levelezőinkről s munkatársaink honorariumáról nem is szólva, a mely dolgot mi általában Erdélyben soha se ismertünk, hanem irtunk a közérdekben teljes készséggel.

Miután pedig mindezt kívánni se lehet, az a kérdés: szükséges-e, hogy Erdélyben cautio alatt álló lapok legyenek, vagy kielégíti-e az egész országot a hivatalos Siebenbürger Bote?

Az előfizetők részvételének kétszereznie kellene a számban magát, s ez lehetne kérdésünkre egyetlen felelet!

Most még okunk van úgy hinni, hogy lapunk Erdélyben egy szükséges és közzerehető tért foglal el, s kötelességünknek tartjuk, ha már ujjunkat belémártottuk, meg is markolni kebelbeli irodalmunk ügyét.

És lapunkat a közönség részvételében bízva, úgy akarjuk megtartani, hogy se terét fel ne adja az, se az olvasók részvételét ne kényszerítse ki ne szakmányolva.

Most folynak számításaink s megfogunk tenni, a mit megtehetünk.

A bélyegtörvény rendeletének súlyát nem csak mi, de az egész birodalom érzi; az igaz, hogy mi inkább mint mások, mert még a bécsi lapok 10—20 ezer előfizetivel kérkedhetnek, mi szinte szégyenelnék kimondani, mely vékony részvét áll számításunk alatt és inkább elvállalnók egy nagy bécsi lap sorsát az adózás terhével, mint a miénket adómentesen, sőt még egyszer annyi subventíval is, mint az az adó; ám mi mégis kevésbbé zúgolódunk, mért is tegyük azt: a mi úgy is mit se érne? A helyett küzdünk előre és meg fogjuk tenni a mi tőlünk kitelik.

A MEZŐSÉGI PRAEDICATIO-FORMA.

I.

Mezőségi polgártársaim! *) A falvak közt Erdélyben különösen ezek a mi mezőügyi helységeink a mivelségnek alsóbb fokozatán állnak; ott áll mind az, a mi a nomád élet ölében vesztegel. Ha már az életmód nomád, bárcsak fogna kezét vele a patriarchalis rendszer is; de az meszeszállt, helyett ezen antik dolgoknak valami olyasféle foglalta el: jobb szeretném, ha az ényém

*) Nem-mezőügyi polgártársainknak is ajánljuk átolvasás végett.

volna az, a mi a másé. S ha az irodalom iránti részvét által ítélhetjük a Mezőség szellemi mivelségét, nagyon alatt állunk: mivelségünknek tagadhatlanul legfőbb oka a nem-olvasás; hisz iskolánk se létezik. Ha nem mellőznék el merőben az olvasást, látnók a korszellem haladását. Vegyünk könyveket, hirlapokat kezünkbe, s noha ferde, szellemünkkel éppen ellenirányú növelésben részesített a gyermek-kor, ezen félszégességet azon kornak valamennyire foltoztathatjuk. De éppen az, a kiknek az olvasás-tanulás nem csak kötelességük volna, sőt másokat is ezen utra kellene vezérelni, hogy azt elmulasztás, falba-rugas helyett karolják fel, s gyakorolják — éppen azok közliis, mondok: vagy nagyon kevesen tesznek valamikézt, vagy teljesen vesztegelnek, — legfőbb egy-egy hányvetett naptárból az időjósolat tévelygő babonáin mészárogatnak.

Más a mai kor, atyámfiai! s más igényei vannak, mint volt az elmúltak. Nimrod ismertette meg a társadalom szükségességét, az előtt boldog volt az ember a medvék társaságában; a midőn a nyulat futásban elfogta, az evettelt együtt kuszott a fára, s az orozslány nyúlra ölbe kapott és a farkas vonítását ismerte; ekkor ha elfogta vagy agyonhajította a vadat, annak húsa éhségét lecsillapította, s már a fügefalu elfogyván, bőségre belebujtak. Nimrod polgáraihoz hasonló állapotban találkoztunk Kolombó az új világgal. De az első társulatok megalapítása után, az embereknek szükségletei megsaporodtak, noha még mind csak olyanok voltak azok, mint a gyermek kivanalmi, a kiket végtelen boldoggá képes tenni egy keszegecske, mely a vízbe lököt gombostű hegyébe akasztotta magát. Sokáig tarthatott ez így, s midőn Tubál szánt, a nimrod élet már meghaladta magát, mert a vasnak kiismerése és felhasználása a fejlődés lépcsőjére mutat. Az ábrahám korában más igények voltak, s más szellem lebegte körül a földet: a nomád rendszer uralkodott. Cyrus kora hadakban gyönyörködött, folyt a vér, oda lett a patriarchalis boldog élet vándorlása; a Pán sipja helyett harez-kürtök zúgtak, a botokat lándsa, s a lándsát kard váltotta fel; azon kornak is megvoltak a divatjai. Művészi építmények emelkedtek, óriás-halmok vályogoltattak egygyé, cifra fegyverzetek készültek, s az, a ki legtöbbet tudott legyilkolni, a legvérengzőbb férfi, megénekeltetett. Csátáról csatára léptek a nemzetek, s egymásnak sirt ástak; a meghaltak nyelve, életrajza is eltemetett, mint a földön alakult kör, melyet a szél forgó szárnya rajzolt, s a mely nyomtalanul ismét elenyész. A sirások, azok a gyilkoló nyakasabb, erőszakos-

sabb nemzetek, tovább dühöngtek. A barbar vándorok beözönlék a földet, háborút vivén kardjuk élén, s durva erőszakot kebelükben: olyan volt a korszellem. Történetek itt-ott leülepedések; nyugodni vágyott a kifárasztott felzaklatott; de fellármázták őket a nyugtalanok, s ismét folyt a vér. Midőn majd sok vér-fürdő árasztása után Európában a forrás aszálynak dült, nyugtalan korszellem Ázsia homlokáról vonta le a leplet, kevesebb szerencsével ugyan, mint a szittyia faj, mert nem telepedhetett le — s oda rohant a lovag-kor; ott veszett el a gyilkolni vágyó, ott fonyadt tömerdek babér. Mind csak vér! mind csak harc, háború! vére vért ontottak. Mig Görögön, Róma, Byzánc, Sina is fegyvert fékezett a tudomány, a mivelség mellé. Alig pár századja, s még annyi sincs, hogy a kertész és földész az ekét, ástát a fegyvernek eleibe tette. Ha minden kornak, év-ezrednek megvannak igényei, meggyőződhetünk arról, s meghihetjük azt, hogy a mai kor a szelidebb mivelség, az olvasás és a földmiveltés korszakának kezdete: ezt tanúsítják a látás tapasztalás; e mellett szólnak könyveink, s jobb-jobb férfiak a világnak és a honnak. Mikor éri el a kor a délpontot, nem tudjuk; mikor és minő nyelv fogja emlegetni az utókorban: hogy itt s itt egy szelid erkölcsű és miveltsgű nemzet lakott? Eljövend-e valaki búvárokodni, mint Artemise építményéhez, melynek ormáról a mai nemzedék előtt ismeretlen nemzet tűnt le? Mikor, mikor, hány század, vagy ezred múlva történi ez meg, holott mi mezősegi-ek csak az éjfélt haladtunk meg? tőlünk még a hajnal is messze van. Ha a nemzetek magokat koronként belé találták az őket körül lebegett szellem titkaiba: miért vonakodunk éppen mi, a jövendő építmény alapjához anyagok öszvehordásától? miért fordítunk hátat a szépek és jónak, holott megismerjük másban azt, a mi szép, jó és észszerű? Ne ábrándozunk vissza a letűnt korokra: az 1848. év nagy tengert mosott, a melyet keresztül nem uszhatunk: szélesebb ez a Styxnél, mert azon Charon átevezett, de ma oly Charon nem taláthatatik, a ki ezen metszett eren keresztül az az visszalapátolhatna, öröm jölét, vagy bánat, s nyomor földjét találja fel? tőlünk függ, valamint az, hogy a boldogságot kültárgyakban senki se keresse. A letűnt koroknak is volt saját szelleme, van a miénknak, s lesz a jövendőének is. Ha dicsőreleg, ha méltánylással emlékszünk a hir-emelt bajnokok hőstetteire; ha kegyelettel nézünk őseink küzdelmeire, s muzeumbagytjuk azon fegyver-darabokat, melyek egykor szűz keblekre merültek, árva anyok koponyáját hasították velök ketté,

vagy azt az ölelésére kinyújtott kart vágják le velök: mi miért nem kívánunk a jelenkor kitűnőbbjei közé soroztatni, a menyiben minden egyes helységnek van kronikája, a mi a nép ajkán kering, multáról és jelenről?

Ha őseink hont hagytak: mi azon átkörölt földet miért nem miveltjük úgy, a mint kellene? Nem értünk tán hozzá? S nem akarunk érteni? Irtódzunk a tanolástól, harsózik a hátunk az olvasástól, hi- gyük meg pedig, hogy a mai olvasmány nem azon korbeli, a midőn a papír-köteteket a hitgondolkodás feletti vitakozások töltötték be: ma a gyakorlati teren mozgunk, ma a gazdaszat mezején minden szó, minden elhullott kalász feltartóztatik, s asztagba rakatik. Már pedig, hogy a gazdaszat a sörömpből előbb-utóbb minden bajjvót ki-szorítand, az tagadhatlan: ezen alapszik kereskedésünk, bányászatumk sef. ez a lélek a testben, s a mely mértékben ennek nemesedése emelkedik, azon arányban szaporodik vagy apad az ország gazdagsága, miveltsgé: mi is pedig mezősegi-ek ezen országban lakunk, annak egyik s igen nagy részben emeltyűi vagyunk, kezünk közt levén a gabona-termesztésnek igen nagy kiterjedtsége. De ha az ezutáni gazdaszat-folytatás nem okszerűsített, s a kor igényeinek fölemelkedett szükségleteihez nem alkalmazott, az csak terüh-átok, nyűg, a melybe előbb-utóbb belehal a fáradozó.

Ezen előzmények után, most azon falusiak ajtaján kopogatok be, a kik kötelességüknek, elhivatásuknak, tehetségüknek, idejüknek fogva nem csak leg többet olvas-hatnának, tanolhatnának, sőt éppen a kevésbbé értelmesekek előljárói, utmutatói lehetnek, skellis, hogy legyenek. Ezek a papok, jegyzők, iskola-tanítók, falusbírók és a honoratív osztály, vagyis azok, a kiknek a szüleik oly sok kenyeret meg szalon-nát meg pénzt vecturáztak be a tanodákba. És most, a mit ezek tanulnak, olvasnak, azt az olvasáshoz nem értőknek úgy találják ki, hogy azok attól meg ne csömöröljenek, azt emészthessék el.

Szóljunk rendre a fenntisztelt osztályokhoz.

Szekely Ádám.

BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Verespatak, nov. 1-én. — A Verespatakon állomásozott bányabiztossági hivatal, legfelsőbb rendeletnek fogva, éppen ma (october 31-én) teszi át lakását Abrudbánya bányavárosba. Szolgáljon tudásul.

A minap említettem „Ferdinand“ bánya jól viseli magát — hetenkint 6—10—14 s több font aranyat is ad; — hanem majd év

És minket nemzetetül, Örökönt mind hátrábbra hagy.

Mért hízelgünk magunknak? Egy-kettő küzd: s ez öbredés? Ah, népünkben naponként Hanyatlak a közérzés.

És használnak török meg A hon sorsáért kebeled, A hatalmas kigúnyol, A szolgálélek kinevet!

Mindegy! élj hajlamodnak, Ne hadd el íróasztalod, Panaszkodhatni olykor De elesgügedni nem szabad.

Dózsa.

Keleti levelek.

Szambul, 1857. júl. 28. — Febr. 4 kén délelőtt egy gabonaszállító speziai barkára ültem folytatni útamat, a már régóta epedve várt Athénre felé; az utazó társaság 9 személyből állott, kik mindnyájan Athénre szándékoztak, magok a hajó urai speziai árnotok voltak, kik azon régi jó szokásból, hogy a vásárból nem illik józanon haza menni, hosszasan folytatták a naupliai kávéházban poharazásikat, és miután szelnek ereszték vitorláikat, ámbár a kedvező idő által tovább is haladtunk volna, de nagy látszott, hogy azon előleges elhatározás szerint, mely őket a felbeszakadt áldomázás kényelmesh folytatására csak honukig, a sziklás Spezia g, ösztönöz az azon nap, nem fogunk tovább menni az említett szigetenél, a hová éjféltájban meg is érkezünk. Két napot és két éjt

töltöttem a speziai kikötő árbozerdejében, februáriusi szélről és esőtől fristítve elpuhult tagjaimat, mindig azon jó reménnyel biztatva, hogy egy óra múlva indulunk odább, a mi végre febr. 7-kén meg is történt.

Spezia — hajdanai Tiparáénos; — egyedül Phinius emlékszik a classicus írók közül róla; ugy látszik, a hellen időben nem szerepelt, napjainkban érdemel nagyobb figyelmet kereskedésre és hajózáásra termelt munkás lakosaiért és az új hellen forradalomban eldöntő befolyásu részvéteért; egy kicsiny lankás emelkedésű, természetlen sziklafélszék, a hermionisi parttal átellenben, attól 2 1/2 ólasz mőldre fekszik; töle délkeletre a hajdanai Aristera, ma Spezia zopulón; éjszakayugotra két község: ha a városban, mi a sziget éjszakeleti oldalán, egy fölemelkedett sziklaparton van épülve, kiszálunk, mindjárt meglepő különbséget veszünk észre Hellásznak szárazföldi lassubb, munkátlanabb és szigeti élenkebb, iparosabb népfaja közt: a keskeny utcaik, a tömötten egymás fölébe és mellé épült házak, fehérre meszelt falakkal és a bennük uralkodó tisztaság, kényelmes butorzataikkal figyelemzetik az utast, hogy itten földbirtok és kényelem nagyobb bocsben vannak, mint a szárazon. Speziai árnot eredetű iparos lakói Görögön első rangu kikötői sorába emelik; bir a város ma is 150 nagy hajóval, miket a forradalmi idő megkímélt; a forradalmat 16 hadi és 2 gyújtó hajóval segítették. Speziai volt az új idő híres Artemisiaja, Vuvulina, egy hős lelkű nő, ki, miután férje Konstantinápolyban lefejeztetett, fia az argosi csatában elesett, azon indokból, hogy az argosi öblöt az ellenség előtt elzárja; nemcsak a maga költségén hajókat szerelt fel, hanem maga vezényelte is azokat.

Spezia felett fekszik Hydra; ez is az újabb idő nevezetessége; 1770-ben az oroszok ak-

kori szerencsétlen hadjáratuk alkalmával Peloponnésusból sokan, köveve az előtők oda települt albaniai és attikai menekültek példáját, Hydriában kívánták a török kormány zsarolásait kikerülni, kiknek száma lassanként annyira nőtt, hogy az 1849-diki összeírás alkalmával, 12,000 lélekre ment: kereskedők a mult század végén, a franczia forradalom elején, még csekély volt, hanem belátva a reájok nézve kedvező alkalmat, midőn t. i. ezen század elején Franciaországban gabona szűke uralkodott és a mellett a balti tengerről is kiváltak rekesztve a francziák, hogy magoknak kereskedés által biztosítsák azt, mit a természet mivelhetetlen szigetjéktől megtagadt, kezdetek nagyobbsszerű hajókat építeni, melyekkel Angliáig és Amerikáig is elhatottak és gabonát szállítva Franciaországba, ezáltal jólétnek biztos alapját megvetették. Nemesak mint jó hajósok és élénk kereskedők, hanem mint honukat hévvel szerető buzgó honfiak és hősök is figyelmet érdemelnek a hydriaiak. Ez a sziget adta az új idők legfényesebb nevű hellen hőseit a Konturiotákat, Sachturist, Miaulist.

A tudományok iránt is hő buzgalommal viselkednek, minck példáját sok egyesek gazdag könyvtáraiban és az ifjaknak Európa első mivelt városai fötanodáiban magok kiképzésében láthatni.

A szerencsétlen emlékü Kaluria — Poró — mellett is elhaladt az én érzékellen barkám, és ha kitárt földabroszkámból utána nem nézek és kérdezősködöm, tán elmentem volna mellett mint az arab tevéje a pyramis mellett. A sziget nyugati partján van a város, ez is, mint Spezia és Hydra, albaniai eredetű lakosokkal, a várostól egy órányi távolságra egy 900 lábny magas szikla csúcsán, a tenger partján fekszenek a Neptunus templomának romjai, közel

a Sz. Miklós kolostor mellett, mik a hellen világ elérhetlen szónokának, a lángelméjű Demosthenének tetemét fedezik. Nyugodjanak porrai a szűzkeblű honfiak, ki érdemtelten halálával igazolta az egyszerű példabeszédet: szólj igazat, bétörök a fejed!

Azon nap estején megálltunk egy keveset pihenni Aegina előtt és minthogy a jó Isten kiűrtette minden vizes edényeinket, mik a hajón voltak, szerencsémre kénytelenek voltunk kiszállani a városba, vízzel és egyéb palackba valókkal ellátni magunkat; szép holdvilág volt, és minthogy az én embereim nem nagyon siettek, egy kis sétát tettem a kikötő körül, a romokkal fedett parton. A jeleni kis mezőváros a hajdanani helyén, a sziget nyugati felén fekszik, a kikötője mellett jobbra lehet látni egy dombon a Vénus — Aphrodité — templomának romjait; négyesegű kővekből épült alapja és oszloptörédei ma is láthatók; bennebb, a várostól három órányira, egy magas hegyen épült a Párvellénios Zeus temploma, miből 33 oszlop ma is fennáll, az újabb utazók Pizoniájára szerint. Mintegy 80 évvel ezelőtt épült a jeleni kis város; látva a sziget lakosai a kereskedésre nézve a helynek fontosságát: a középkorban a velenceiek és közelebb a török urasága alatt is, a jeleni várostól beljebb, a hajdanai Oice helyén fekvő város volt a sziget főhelye, hol a gyakori harczi viszonyok és üldözöttség kényszeríték a sziget lakóit menhelyet keresni. Aegina mindig menhelyül szolgált Görögön lakóinak a veszélyperceiben; a Xerxes bűntésekor; a népek vándorkorok, mikor a gothusok elpusztították Atticát, és az újabb időben a hellen forradalomkor.

(Vége következik.)

végivel az egész évi termelést akarjuk kiemelni a t. szerkesztőség engedelmével.

O. fi.

Tasnád, oct. 27-én — Nevezetes napunk volt f. hó 12-én, mert a fi-nővédek nyári megvizsgálásuk akkor tartott meg, a régi jó szokás szerint. — Városunk leendő polgárai, tanvezetői, a hazának jó reményű fiait, Isten szent házában mutatták be szorgalmuk gyümölcsét, két alelemi osztályban, két tanítót vezetés alatt. — Öröm-érzés fogta el keblemet, látva a muzsáknak szentelt ezen apró ujonczokat. Sokat, igen sokat lehetne ezen examenről beszélni, ha kedve volna reá az emberfjának; de hagyjuk most ezt, fűzzük tovább vizsgálódásaink fonálát; — de hajh! az exameni öröm könyeket a fájdalomai váltják fel legelőbb is! — A fájdalmat pedig enyhíti az, ha egy kissé kipanaszolhatjuk magunkat, vagy is inkább felfedezhetjük a bajt, ezért nem haraghatik reánk se a Tisza, se a Duna, mert, kik ismerjük e városnak, s ez iskolának multját, jelenét, nem ok nélkül kell fájdalomkönyekre fakadni, látva városunknak, egyházunknak a tudományok, a nevelés teréni hidegségét, hátra-hanyatlását, lesüllyedését. — Mennyire nem bódítjuk szívünkön saját gyermekeink jobb-létét! — midőn azon oskolát, mely a városnak, a vidéknek, a hazának, sok értelmes polgárát a művelődés, a jólét ösvényére kalauzolta vala, hogy hasznos tagja legyen egyházának, hazájának, — azon oskolát olybá veszszük, mintha nem is érdekelné bennünket, mintha mostoha gyermek volna azon intézet, hova legdrágább kincsünket, saját gyermekeinket küldjük, bárcsak aztán rendesen küldenék! — hogy idomításának igazi emberekké, hasznos polgárokká, boldog család-főkké, okos és szerencsés házi-gazdákká, — igen, mert ez fő ohajtásunk. És mégis azt kívánjuk, hogy mindezekre egy ily lesüllyedt oskolának két osztálya őket kiképezze, vagy csak a biztos alapot is megadja?! igazán, mostohák vagyunk ezen egyetlen féltő kincsünk irányában, melyet ápolni, növelni, virágzásra emelni fő-főkötelességünk volna, a nemzet, a város, vallásunk, és saját gyermekeink érdekében. — És mit tettünk ezen földig törpült tan-intézetünkkel? adott-e a város, akár mint polgári, akár mint egyházi társulat csak egyetlen krajerárt? hozott-e csak egyetlen fillért egyesek részéről a tan-ügy iránti lelkesültség, jó szívűség, az oskola oltárára áldozatul? fájdalom, nem! pedig az oskolára tett áldozat, nem áldozat, mert az százszoros tökélet ad vissza, s biztosít utódainknak.

(Vége következik.)

KOLOZSVÁRI NAPLO

* A kolozsvári zenede és énekiskola érdekében. — Tudva van, hogy áldozatkész hazafiak, a kik a zenei értelem művelésének a nevelés körüli jelentékeny horderejét felfogták, még 1819-ben állítottak volt egy zene-egyletet, a mely több változásokon menve át, végre „conservatorium“-má alakult át. Ez intézet e czim alatt nemcsak városunk, hanem egész hazánkra jótékony hatású virágzásnak indult volt, a templomi szertartásokhoz, nemzeti színházunkhoz és hangversenyekhez jölszervezett zenekart és ezenkívül egy nyilvános zene-iskolát nyújtván. Az 1848-diki idők viharos járása azonban ez intézet hasznos működését is felbeszakította; mert — jóllehet a tanításhoz szükséges eszközök szerencsésen megmaradtak, — de a részvények forrása kiapadván, a tanítók fizetését nem volt honnét fedezni, s az oktatás annyiban maradt. E szünet — a melynek következtében az egyházi zene buzditó hatását, s nemzeti színházunkban a szabatosabb zeneeladásokat nélkülözünk kelle, hangversenyeket nem élvezhetünk, és a szülők gyermekeiket nem volt hol taníttassák énekre és hangszerek játszására, — fájdalom! több évig tartott, míg nem ez érdekében tett „Felhívás“ következtében tavaly egy körülbelül 70 tagból álló társulat állt össze, egyenkint mindenki 4 pfrt segélyösszeget nyújtván a nevezett intézetnek újabb életbelepítésére, azaz: a zene-oktatás folytatása, és helybeli műkedvelők és zenebarátokból új zenekar szervezése végett. Az aláírt összegek az 1850/-diki évre egyleti pénztárnok Akoncz János urhoz (mintegy 200 pfrt) nagy részt, be is lőnek fizetve, s már most december hó óta egy 24 tagból álló zenekar helyenként zenegyakorlatokat tart. — Mitánazon-

ban e 200 pfrt nem elegendő arra, hogy egy új zenetánító fogadtassék, a kinek fizetését legalább is két évre előre biztosítani kellene, a tagok által kinevezett igazgató-választmányjának látta e 200 pfrtot egyelőre ingatlan biztosítékra fektetve hasznosítani, s az iskola megnyitásával várni, míg az aláíró urak az 1851/-ki évre is az említett célra befizetni méltóztatnak összegeiket; annyival is inkább, mivel alapelvül mondatott ki, hogy az 1836 óta 1848-ig megtagarított 1000 pfrtyai összegecskét, a mely szintén ki van adva kamatolás végett, esonkítatlan meg kell tartani, miután annak kamatjövődelle, alig elegendő a lyceumban lévő helyiség takarítására fogadott szolga fizetésének, s a zeneeszközök és butorokra kiadandó költségek fedezésére. A választmány tisztelettel jelenti tehát és megnyugtatói kívánja a részvényes tagokat, hogy a mult évben befizetett összegek lelkiismeretesen kezelteknek, a midőn azokat szükséges növelés végett kamatolásra kiadta, s hazaifui bizalommal felhívja az érdemes tagokat és minden igaz barátját a hazai zenészetnek, hogy ez új évben meleg pártfogásuk által tegyék lehetővé a nemes czél megközelítését, a választmányi igérvén a maga részéről, hogy a lehetőség legelső pillanatában szívesen fogja a bizalomnak és közöhaltnak kézzel fogható eredmény felmutatása által felelni meg.

* A szilágy-somlyói kerületbe kebelezett Zsibó helységében s vidékén zsibói evangélicusok hitközsöget tisz. Kun Károly ur az „erdélyi kölcsönös jég- és tűzkármentő társulat“ igazgatósága által ügyvivővé kinevezetvén, mind a jég-, mind a tűzkár elleni biztosítás első feladására hivatalosan fel lön hatalmazva idei 2513 ig. sz. alatt.

* (Mi az a polgári házasság?) A „Frankfurter Conversationsblatt“ írja: Midőn arról volt szó, hogy a polgári házasságok megszüntessenek, egy katonai író szót babájához: No, lásd, Juczikám, már most én is feleségül vehetek téged; a polgári házasságok beállításnak és akkor aztán csak a katonának lesz szabad megházasodni.

Nemzeti színház. (*) Reszketve veszszük a tollat kezünkbe, nem mintha félénk az igazságot akárkinek is szemébe mondani, ha arról van szó, hogy a színházunkban előadott darabokról és a szereplő színészek játékaról véleményünk adjunk; de ha elgondoljuk, hogy a multkor Takács szíveszervöl irván, a roppant lényeges v betű kihagyásával „hangszerve“ helyett szép énekszóval „hangszere“ szedettet ki szedők által, hagyatott javítatlannal javítokunk által, és nyomtatott ki a saját oldalt, Istenbizonny! előre borsózik a hátunk, hogy majd megint kikerik a nyakát valamelyik ártatlan szónak. Hangszer és hangszerv! Boldog Isten, mekkorakülönség! mint ég és föld. Azonban biztat a remény, hogy ezennel „ország világ hallatára“ emelt panasznunknak lesz valami fogantatja, és nem leszünk kénytelenek se lemondásunkat beadni, se bizonyos érdemes ügybarátunk azon tanácsát követni, mely szerint jobb lenne a lényeges műszavakat latinul vagy francziául írni, mert azok a magyar tételek táborában, mint megannyi figyelemébresztő ör, kiáltanak rá szedőre, correctorra egyaránt: vigyázz! vigyázz! meg aztán másfelől az olvasó is azonnal látja, hogy nemcsak némely pesti lap színbirálója, hanem mi is tudjuk: par exemple mi az a nuance-irozás, motiválás, organum stb. De térjünk a dologra!

A mult kedden (nov. 4-kén) színre került: **Leánykérés szabály szerint**, vagy: Ha úgy parancsolja, vigjáték 4 felvonásban, írta Töpler; és következő napon: **Házasság dobszónál**, vigj. 3 felv. írta Leuven és Brunsvick. Mind a kettő érdektelen régiség. Kár vala éretek felbolygatni a feledékenység porát, a mely azokat szerencsésen elrepte volt. Hadd nyugodjanak békén hasonló társaikkal együtt! A régi jó idők elmúltak, a midőn a közönség minden fészelményen mulatni tudott. Kedélybeleg lett, s e gesztésebb táplálékot igényel.

Mind a két vigjátékban, sőt még eddigelő minden előadott darabban láttuk föllépni Hirtling Marit (a multkor sajtóhíbabon állott Hirtlingi), a ki tagadhatlanul sok oldalú színész, mert nemcsak drámai és vigjátéki jellemeket személyesít, hanem e mellett még csinosan énekel is. Karesu, magas alakja, tiszta, csengő hangszerve, otthonossága a színpadon és észrevehető buzgalma, közönségünknek már is sok rokonszenvet ébresztett. Társalgási darabokban élénken és szabatosan játszik, elannyira, hogy az egész előadás gyorsabb menetere elősegítőleg látszik hatni. Melyebb felfogást és jellemábrázolási képességet igénylő szerepben még csak egyben (Bibor és gyászban, mint Idilli) láttuk. Fris, hajlékony hangjában a természetnek oly ajándékát bírja, a mely alkalmas lehetne egy az érzelmek lágyabb, mint a szenvedélyek viharosabb kifejezésére. De játékat művészi áhatottság helyett inkább buzgalom jellemzi, s szavata kissé egyhangú; arczjátéka pedig ott, a hol nagyszerű, megrendítő érzelmiállapot lenne visszatükröztetendő, nem eléggé kifejező. A mi mozdulatait és általában tagjátékát illeti, az igen egyszerű. Mind e mellett egy pár hatásosabb jelenet bizonyítja, hogy a tulajdonképp jellemábrázolás terén is bir hivatottsággal, a melyet, ha derűre borulna nem kellene minden

szerepben föllépnie, tanulmányozás mellett magasabb művészi képességgé fejthetne.

Az előadások kielégítőleg jól mennek; de egy rendezői baklövés már megtörtént, olyan pedig, a mely a szerdai vigjáték legnevezetesebb, forduló pontján adván elő magát, a közönség illuzióját egészen tönkre tette. Lambertnek az idő előtt megjelent örök szemelattára kellett megszökni.

Gabona ár. Nov. 5-ről 1857. Bécsi-mérőjét p. p. Tisztábuza 3 frt 18 kr. Eleghybuza 2 frt 30 kr. Rózs 1 frt 48 kr. Árpa 1 rft 40 kr. Zab — 46 kr. Török. 1 frt 44 kr. Pityóka 56 kr.

Császári rendelet. Kelt oct. 23. 1856.

Kihat valamennyi koronaországra, és megváltoztatja a hirdetések s folyóiratok iránt 1856 évi sept. 6-kán kiadott törvény határozatait.

„Miniszterem és birodalmi tanácsom meghallgatása után, az 1856-ki sept. 6-kán kiadott törvénynek következő változtatását határoztam el: 1. §. Azon belföldi folyóiratok, melyek az 1852-ki máj. 27-én kiadott sajtórend 13. §. értelmében biztosítottak tartoznak letenni, azon lap vagy lapokra nézve, melyekért a biztosíték megkívántatik, bélyegadó alá esnek, ha naponként, vagy legalább hetenkint jelennek meg. 2. §. A bélyegadó a fölapiól jár, s minden példányért 1 krt. tesz. A mely napon a fölapiól nem jelenik meg, hanem csak melléklet, akkor ettől kell a bélyegadót megfizetni. 3. §. A bélyegadót a folyóirat kinyomatása előtt kell lefizetni. E szerint a bélyeg a hivatalba hozott tiszta papírra nyomatik, s a kinyomatott bélyegköteles folyóirat első lapján kell megjelennie. 4. §. Azon külföldi hírlapok, melyekről az 1850-diki septem-ber 6-dikán kelt törvény 22. §-a szól, a bélyegadóra nézve úgy tekintendők, mint a belföldiek. Az illetéket postaintézetem szedjék be, a folyóiratok előfizetése alkalmával, és számoljanak róla a bélyeghivatalnak. Kiadók csak a postabélyeg útján a folyóiratra. 5. §. A hírlapok szállításaért járó illeték felszámításakor a bélyeg alá vetett lapok előfizetési árából, a bélyegilleték összege levonandó. 6. §. Olyan hirdetménylapok, melyek nem úgy jelennek meg, mint egy másik hírlap kiegészítő része, alávettnek e hírlapokra vonatkozó bélyegrendeletnek példányonként, akár folyóiratul jelennek meg, akár nem, s terjesztessenek bármilyen módon. Ugyanez áll, azon folyóiratok nézve, melyek nem politikai tartalmak, de hirdetményeket közölnek. Az azokba felvett, díjköteles hirdetmények e mellett ugyanazon díjkötelezettség alá esnek, mint a bélyegdíjköteles hírlapok hasonló hirdetményei. 7. §. Az 1850 sept. 6. kelt törvény 26. §-ban megállapított hirdetménydíjtarozás 10 krról 15 krra emeltetik. 8. §. A bélyegdíjat azon üzlet (nyomda) köteles befizetni, hol a hírlap vagy hirdetési lap nyomtatott. 9. §-ban. Ugyanez köteles, a nem rendesen megjelenő hirdetési vagy jelentési lapokért az illető beígatási taksát, egy bélyegtel (példány-melléklet kíséretében, a hirdetménylap megjelenése lapján, az arra rendelt jövedéki hivatalnak beküldeni. 10. §. Ezen jövedéki befizetésről felelősek az e rendelet 8, 9 §-aiban kijelölt személyeken kívül, ezekkel, együtt egymásért a hírlapok és hirdetménylapok kiadói. 11. §. A rendes hirdetmény lapokra az 1850-ki sept. 6-kán kelt törvény 27. §. alkalmazandó. 12. §. A 3, 6 és 9-dik §-okban foglalt határozatok figyelembe nem tartása, mint az 1850-i sept. 6-án kelt törv. 32-ik §-val ellenkező cselekedet, jövedék-rövidítésnek tekintetvén, az idézett törvény értelmében, mint ilyen esik büntetés alá. 13. §. A jelen határozatok 1858-an jan. 1-én lépnek alkalmaztatásba. 14. §. Pénzügyminiszterem adataival van ezen határozat végrehajtását foganatosítani. Kelt Ischlben, october 23-án, 1857.

Ferencz József s. k.

Buol-Schauenstein gr. s. k. Bruck b. s. k. Legfelsőbb parancsra kiadta Rausenmet s. k.

KÜLFÖLD.

— Az oláh-moldva divánok szölk. Majd szólni fog a párisi conferentia is. Hogy nem éppen román nyelven fog ily komoly conservatív gyűlés szólni, azt váltig sejtethetjük. Sok felvilágosítást nyújtand a conferentiának azon európai bizottmány, mely a fejedelemségek állapota iránti jelentést éppen most dolgozza. A „Constitutionnel“ szerint „a divánoknak is meglesz a magok szerepe, a conferentiának is a magáé. A meghatalmazottaknak más tekinteteket is számba kell venniük, melyek a török birodalom állandóságát és az európai egyensúlyt illetik.“ A „Const.“ reméli, miképp a hatalmaknak, kik e kérdésben különböző nézetekkel bírnak, mégis sikerülni fog azt akként oldani meg, hogy minden odavágó érdekét kielégöl megkíméljenek.

E szerint mérsékelni fogná Franciaország az unio dolgában törekvéseit;

de vajjon egyre menend-e ki ezen mérséklet az adminisztratív unióval, majd csak a conferentián válik el. A francia engedékenység indokaiul felhozzák: a pénzügyi válságot, mely elég dolgot fog adni Napoleonnak: Delhi esletét, mely Anglia ellenzését erősebbé fokozza; az Oroszország iránti bizalmatlanságot, melyről a weimari találkozás óta alig tehetni fel, hogy Franciaország hadi frigyese leendő.

Főleg a szerb összeesküvés gyakorlott döntő befolyást az unio-barátias hatalmasságok érzületének megváltoztatására. A szerb complottnak eredetét a rumániai izgatásra viszik vissza. A moldva-oláh unio kezdete leendett egy nagy szláv birodalom alapításának Ausztria és Törökország tőzomszédságukban, támasza Oroszországnak, hogy Törökországot elnyomni s Ausztriát sakkban tartani képes lehessen. Az ausztriai orosz és francia consul jelenleg részt vesznek a szerbiai complott utáni nyomozásokban, s kormányainak a még kellett felvilágosításokat nem sokára megteszik. Oroszország semmiképpen se akarván gyanut gerjesztetni, mint-ha a szerb eseményben legkisebb része is volna, oda utasította a maga consulját, hogy a többi hatalmak consulaihoz csatlakozzék minden lépéseikben. A moldva-oláh unio nem Jassyban és Bukurestben, nem Párisban vagy Stambulban, hanem Belgrádban fogja a maga ítéletét meghallani.

— Semendriából, octob. 16-ról, a szerb összeesküvésre nézve írják, hogy oct. 11-kén a fejedelem a szerencsekívánások közben, mint egykor Caesar Róma senatorai által, lett volna legyilkoltatandó; erre ideiglenes kormányt alakítani egész a királyválasztásig, a török várat rohammal bevenni, s a portához viszonyt megszüntetni. Ezután jelt adandottak a török-szlávok fölkelésére, sőt ha Ausztria a portát segíti, Szlavonia, Bánság, Erdély és Bukovina föllázítása is ezéba vétetett volna, remélvén, hogy Oroszország vagy semleges marad, vagy közösen Franciaországgal még oltalmazólag is lép föl. E lázadásból aztán 1) egy szerb királyság; 2) egy román-oláh királyság; 3) egy bolgár királyság; 4) egy boszniai nagy hercezség; 5) Zenta (montenegroi) nhégség, s végre 6) Meredita hgség származott volna; természetesen mind fegyverközösségben.

— A hivatalos sürgönyök mind igazolják azon nyugtalanságokat, lázadási kísérleteket, melyekről a trieszi tudósítások már megelőzőleg szölköltek. Azonban a Delhi esletén gerjedett öröm most minden honapi s azutáni bajt feledtet az angol nemzetet. A lapok diadalzajjal telvék. A „Times“ a szárazföldi kritikuskor jóslatait most már nevétséges színben tünteti fel. Angliából még egy szurony sem érkezett, ugyan, s a parányi brit erő a 100,000 lázadó daczára, elfoglalta az erődített várost, a nagy arzenállal. Csak egy körülményt emel ki, a mi jó kedvét kissé lehagolja: „A bombayi seregek is meg vannak, ugyan, romolva; s nem titkolhatni el, hogy a fajvegyület, várnai előtételek nem léte, s a bombayi sereg híresztelt erős fegyelme se elég biztosíték, a sipahik hűségére.“

— Nápolyból, oct. 20-án írják: „A nápolyi kormány attól tart, hogy a római határszélen valamelyik katonai pontját vagy erődjét baj éri, mert a parancsnokok oda utasítják, hogy elővigyázati rendszabályait megkettőzzék. Eddig azonban még semmi se merült fel, önkint éretik, hogy a bajtól nem a mazzinisták részéről tartottak. A királyságra nézve csupán a muratizmus veszélyes, de nem a saját erejére támaszkodó muratizmus.

— Ontram és Havelock csakugyan átkeltek a Gangesen, és pedig csak egy kis előőrsi csapatás mellett. Továbbá, hogy Lucknow (honnán sept. 16-ikáig terjednek a tudósítások) sept. 5-én derekasan visszaverte az ostromlókat. Ez erőd oct. 1-ig el volt élelemmel látva:

— A belga választási viták rendkívül hevesek voltak. A brüsseli szabad-elmű társulat szölköl bocsátott ki a választókhoz, hol többi között ezt mondja.

UJ POSTA.

„Az 1857-dik évi községválasztások, az események kényszerítő hatása folytán, különös fontosságukká lettek. Politikai ellenfeleink, nem törődve, se intézményeink jövőjével se a háza nyugalmával, naponként újra meg újra sikra kelnek községi jogaink ellen. Egy gyűlöletes törvényt függőben hagynak, mintegy fenyegetésül mindazok ellen, a kik a haladást, rendet és szabadságot kívánják. . . . Legyetek összetartók: így nagy és új tanítást adtok azoknak, a kik törvényesen nyilvánított ohajtásink teljes jelentékét nem akarják elérteni.“

Mint legújabbán írják, a szabadelvű párt győzelme az oct. 27-kén történt községi választásokban az ország minden pontján egyenlően teljes volt.

Az egész belga ministerium benyújtotta lemondását. E visszalépést úgy látszik, a clericalis pártba nézve oly kedvezőtlenül kiütött választások okozták.

Holstein ügye, a lauenburgi rendek előterjesztett sérelme folytán, a német szövetségi gyűlés oct. 22-ki ülésében Poroszország és Ausztria részéről előterjesztett, hogy az a német szövetség által tüzetesebben s közösen megvizsgáltsék. Frankfurtból oct. 31-én egy félhivatalos ciklik jelenti: A holsteini ügy választandó bizottmány elé utasítatik. Hannover indítványozza kijelenteni, hogy a holsteini alkotmányban a szövetségi jogokkal ellenkező szabályai Dánországtól további vizsgálata folytán nem kötelezők. Az indítvány bizottmány elé utasított.

A dunafejedelemségek uniójának tervét a „Nord“ is úgy tekinti már mint abba hajtottat, s még örül is neki, hogy Oroszország ezen nem sikerült tervvel magát nem compromittálta, hanem mindenkor a legnagyobb mérsékletet mutatta. Az „Ind. belge“ óvja a közönséget a tanulságoktól. Eleinte sokan azt hitték, hogy az unio azonnal megvan, mihelyt a két fejedelemség kívánja; most az ellenkező tulságba esnek — ugymond, és azon tartományok ohajtását semmibe se akarják venni.

Cavaignac tábornok, e Washington-szerű jellem, s oly sokak reménye, oct. 29. Mansmelléti birtokán, úter-pattanásban hirtelen halállal mult ki. Temetése Párisban oct. 31-kén déiben a legnagyobb renddel ment végbe. Nagy demonstrációtól tartván

a kormány, az egész párisi helyőrség fegyverbe volt állítva. 12,000 ember mint tábornokot katonai diszszel kísérte. A híres férfi halála nagy sensációt okozott. A kormánylapok haláláról érdemeit kitüntetve szólnak, „Francziaország — mondja a „Const.“ sajnálni fogja azon férfit, ki a hazának nehéz körülmények közt nagy szolgálatakat tett.“

Mint a kölni lapnak írják, a bonapartisták Cavaignac halálát úgy tekintik, mint igen szerencsés eseményt a császárságra nézve, s azt hiszik, hogy ehhez a tábornok számos pártíve csatlakozni fog.

Bécsi börze. november 3-dikán. Erd. urbéri papir 78 $\frac{1}{4}$. Magyar urbéri papir 78 $\frac{1}{2}$. Nemzeti kölcsön 82 $\frac{7}{8}$. Arany darabja 4 fr. 55 kr. Ezüst 6 $\frac{1}{4}$.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Kivonatban.

A m.-vásárhely-megyei cs. kir. törv. szék f. é. oct. 17-ről 5581 sz. a. felhívja gyalakúti gr. Lázár József örökösét ellenök, Goldschmidt Dan. és Zak. —nak tartozó 159 váltó ft. iránt indított kereset védelmire. A felelet beadandó 30 nap alatt. Részköze kirendelt gyvéd Gottschling Sam. helyettes Bartha Daniel.

Urbékkárpótlási tőke-utalványozás.

A zilah-megyei cs. kir. törv. szék f. é. sept. 28-ról 2296 sz. a. tudatja, hogy Ketheli Józsefnek, lecsmeri, zoványi és iszákfalvi birtoka után 778 eft. 12 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 22-éig. Tárgyalása 1858 márt. 5-kén d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. kir. törv. szék f. é. sept. 24-ről 8902 sz. a. tudatja, hogy P. Horvath Albertnek vajda sz. iváni, m. fülöpü és unokai birtoka után 5808 eft. 5 $\frac{3}{4}$ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 22-éig. Tárgyalása 1858 febr. 13 kán d. e. 9-kor.

A m.-vásárhely-megyei cs. kir. törv. szék f. é. sept. 26-ról 5287 sz. a. tudatja, hogy n. sz. lászói özv. Nagy Istvánnak k. szőlősi birtoka után 684 eft. 2 $\frac{3}{4}$ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 22-éig. Tárgyalása 1858 febr. 22-kén d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. kir. törv. szék f. é. oct. 1-ről 1985 sz. a. tudatja, hogy 1) Bothos Zsigmondnak mező-sz. mártóni birtoka után 320 eft. 2) Kovács Rozália Csiki Józsefnének mező-sz. mártóni birtoka után 1145 eft. 3) görög. sz. imrei Nagy Mihálynak lomperti birtoka után 319 eft. 22 $\frac{3}{4}$ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 8-ig. Tárgyalása 1858 febr. 19-kén d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. kir. törv. szék f. é. oct. 8-ról 9342 sz. a. tudatja, hogy gróf Bánffy Miklósnak b. hunyadi, sárvásári, nyársói, rogozeli, rekitzeli, visági, tranyisi, közép földi, felső-földi, hodosfalvi, marótlaki, széke-lyői, sebesvári, malomszegi, bókényi, borsi, kalotai, jász-telki, damosi, ketesdi, kis-schessi, nagy-schessi, bőrvényi, csucsi, meregyői, m. valkói, kelezeli, birtokai után 66,069 eft. 39 $\frac{3}{4}$ kr. a nagy czegei és köböl-küti után 12,656 eft. 24 $\frac{1}{4}$ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 24-éig. Tárgyalása 1858 febr. 25-kén d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. kir. törv. szék f. é. sept. 24-ről 8907 sz. a. tudatja, hogy Nagy Eleknek nyerezei és kelezeli birtoka után 901 eft. 16 $\frac{3}{4}$ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 12-ig. Tárgyalása 1858 febr. 15-kén d. e. 9-kor.

A dézs-megyei cs. kir. törv. szék f. é. sept. 29-ről 4497 sz. a. tudatja, hogy nádár szier özv. Boros Istvánnak bálványos váraljai birtoka után 1234 eft. 6 $\frac{3}{4}$ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 15-éig. Tárgyalása 1858 febr. 15-kén d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. kir. törv. szék f. é. sept. 24-ről 8909 sz. a. tudatja, hogy gróf Mikes Benedeknek szász-fenesi birtoka után 1004 eft. 55 $\frac{1}{4}$ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 12-éig. Tárgyalása 1858 febr. 16-kán d. e. 10-kor.

A kolozsvár-megyei cs. kir. törv. szék f. é. sept. 24-ről 8908 sz. a. tudatja, hogy Nagy Eleknek és nejének Gedő Teréznek k. petri birtoka után 6679 eft. 25 $\frac{3}{4}$ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 12-éig. Tárgyalása 1858 febr. 16-n d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. kir. törv. szék f. é. sept. 24-ről 8911 sz. a. tudatja, hogy Sutoris Frigyesnek szász-pénteki birtoka után 8907 eft. 12 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 15-éig. Tárgyalása 1858 febr. 17-kén d. e. 9-kor.

A kolozsvár-megyei cs. kir. törv. szék f. é. sept. 24-ről 8904 sz. a. tudatja, hogy Potyó Pálnak nyerezei birtoka után 115 eft. 36 $\frac{3}{4}$ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 12-éig. Tárgyalása 1858 febr. 13-kán d. e. 10-kor.

A kolozsvár-megyei cs. kir. törv. szék f. é. sept. 24-ről 8906 sz. a. tudatja, hogy Kis Károly özvegyének és gyermekeinek csömörői birtokai után 2365 eft. 48 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 12-éig. Tárgyalása 1858 febr. 15 kén d. e. 10-kor.

A kolozsvár-megyei cs. kir. törv. szék f. é. sept. 24-ről 8943 sz. a. tudatja, hogy Torszim Nikodémnak farkas-mezői és borzovai birtoka után 2079 eft. 8 $\frac{1}{4}$ kr. kárp. tőke van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 12-éig.

15-éig. Tárgyalása 1858 febr. 17-dikén d. e. 10-kor.

A kolozsvár-megyei cs. kir. törv. szék f. é. sept. 24-ről 8903 sz. a. tudatja, hogy báró Miske Ferencnek n. oklosi, berkeszi és Hasmácsi birtoka után 9150 eft. 24 $\frac{1}{4}$ kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 12-éig. Tárgyalása 1858 febr. 13-kán d. e. 10-kor.

A m. vásárhely-megyei cs. kir. törv. szék f. é. sept. 25-ről 5285 sz. a. tudatja, hogy Szentkereszti Zsuzsanna bárónőnek kis-sárosi, csüddetli és bábalalmi birtoka után 1637 eft. 44 kr. kárp. tőke és járuléka van utalványozva. A követelések beadandók f. é. dec. 22-éig. Tárgyalása 1858 febr. 22-kén d. e. 9-kor.

(284)
Az 5976. 1857.

(2—3)

Pályázati hirdetmény.

A cs. k. n. mlgu helytartóságnak idei 17,414 sz. alatt kelt jóváhagyó rendelete folytán a Kolozsvári Tanácsnál egy ideig. 2-dik adó-számtisztviselő állomás fog létesülni évi 400 ft. fizetéssel. Melyre is a pályázatot f. é. november 20-ára megállított záridőre azon hozzá adással teszi közé ezennel a Tanács.

Hogy a pályázni kívánóknak az irt idő alatt alólirt Tanácshoz még pedig ha közhatalokban vagynak hivatali előjárásuk után benyújtandó és szabályszerű bélyeggel ellátandó kérelmek s ahhoz zárandó bizonyításuk útján ki kell mutatniuk, eddigi közszolgálati minőségüket, továbbá az országban divatozó nyelveknek tudását különösen szaktanbeli jártasságukat és végleges politikai és erkölcsi magaviseletét.

A Kolozsvári Tanácsból, oct. 28. 1857.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(5—8)

(222)

STEIN JÁNOS-nál Kolozsvártt és minden könyvárusnál kapható:

SPRACHLEHRE

um nach Ollendorfs Methode mittelst Selbstunterricht in der kürzest möglichen Zeit französisch, deutsch, englisch, italienisch, russisch, spanisch, ungarisch, wallachisch und türkisch geläufig sprechen und verstehen zu lernen, mit Gesprächen des gesellschaftlichen Umganges, Redensarten und Vocabulären in allen neun Sprachen. von J. N. Szőlősy, ára füzve 4 ft.

SZÁZ TÖRTÉNELMI REGE,

összeirta KÖVÁRY LÁSZLÓ ára 1 ft. p.

TÖRTÉNELMI ADOMÁK,

összeirta KÖVÁRY LÁSZLÓ, ára 1 ft. p.

M A T I L D

egy fiatal nő emlékiratai SUE EUGENTÓL, francziából Récsi Emit és Bodor Lajos 8 füzet 5 frt. 20 kr. helyett csak 2 frt. 30 kr.

(287) (1—2)

Egy ZONGORA kiadó. Bővebb értesítést nyerhetni a nagy pipa című kereskedésben, Kolozsvártt. Tauffer Károly.

(288) (1—3)

Alólirt tisztelettel jelenti a t. cz. nagyérdemű közönségnek hogy az annyira kedvelt bécsi **Cziferának** (Schlag-Zither.) alapos tanítására, magát szabad óráiban ajánlja. MIHÁLSKI KÁROLY. Belső-magyar-utca, 438 szám alatt.

(271) (3—3)

Gyakornok kerestetik.

Alólirt gyakornokul elfogad gyógyszer-tárban egy ifjút, ki a magos rendeletek értelmében legalább a négy algyémázialis osztályokat jó elömenetellel végezte. Bővebben értekezhetni bérmentes levelekben.

WOLFF GÁBOR, gyógyszerész-nél Tordán.

(270) (4—12)

A legújabb feltalált és egy cs. k. szabádalommal kitértetett

Padozat-fényesítési máz

fő raklára van

BARABÁS KÁROLY özvegye fűszer-kereskedésében.

I. E máz azon tulajdonsággal bír, hogy nemcsak kemény vagy is talaj, hanem puha deszkából készített padozatra is egyformán használható sat.

(285) (3—3)

békási szőlőhegyben, egy jólmeg trágázzott Luczernának elkészített 9 fertály földrészt, úgy az ezzel kapcsolatban álló, legjobb faj hazai és külföldi termő oltoványokkal bé plántált területtel együtt, szabad kézből eladó. Ertekezni lehet a tulajdonossal Kolozsvártt, külső közép utcába 7-dik számú házban.

(249) (4—1)

Prohászki és Társa Londonból.

Lakásukat Kolozsvárra tevén át, ajánlják legdivatosabb készítményeket, minők: Legújabb divatu boárok 2 ftól 10-ig. Victorinek 3 ftól 12-ig. Mántillak 20 ftól 35-ig. Minden rendű Muffok 3 ftól 60-ig. Itt még nem látott Afrikai bőrből kész lt Muffok 10 ftól 12-ig. Biber férfi mellények 22 ftól 30 ft. Biber sapkák 10 ftól 12-ig. Vízitől átnem átható tengeri kutya kabátok 36 ftól 45-ig. Biber kesztyűk, lábcsorak 5 ftól 8-ig. Különbféle férfi kabátok 35 ftól 110-ig. Minden alaku bundák 32 ftól 120-ig. És mindennemű bőrök nagyobb mennyiségben.

A vásárló delnök és uraságok fenczimzett kere kedésünkben tehetik zives megrendeléseiket. Vidékről jövő megrendelések a meghatározott ár megküldése mellett pontosan teljesítetnek. Mindenféle szűcs portékák kitértetnek, megújítatnak vagy becsértetnek a legújanyosabb árron.

(253) Sajtó alatt van. (6—6)

ZANDIRHÁM

című hős-költemény írta DÓZSA DÁNIEL. Előfizethetni fenn-irt hős-költeményre november végéig folytonosan, helyben a szerzőnél Kendeffi-ház 487 sz. alatt a szentgyház-utcában; valamint Stein J. könyvkereskedésében. Vidéken a t. előfizetés gyűjtőknél, s posta útján a szerzőhöz czimzendő levelekben.

(283) (3—3)

Vendégfogadó kinyitása N. SZEKENBE.

Alólirtnak van szerencséje a mélyen tisztelt t. cz. utazó közönséggel tudatni, hogy ő agy-Szebenbe Hammel Gáspár féle, a „Fejér Oroszlányhaz“ címzet vendégfogadót örök áron megvásárolván, azt a legújabb ízlés szerént, legkényelmesebben kiújítatá, újból butoroztatá és 1-ső novembertől 1857. megnyitandja, annyival is inkább reméli alólirt kegyét és megelégedését a t. cz. utazó közönségnek megnyerhetni, mivel minden figyelmét arra fordítja, hogy legjobb ízű étkei, tiszta jó ízű borai, pontos szolgálat mellett a legillendőbb árba szolgáltatassanak ki. Ugyancsak 1 ső novembertől 1857. Biasini Pest brassói gyorsutazási intézet gyorskocsijai is hetenként kétszeri indulásaikat Brassó, Kolozsvár, Nagy-Várad és Debreczenbe, vendégfogadóból teszik, a hol a fent irt intézet irt órája is létezik, gynyok Kaliány vezetése alatt utasak és pogyászak ezen fent-irt vonalakra felvételtöndek.

Kelt N. Szebenben, 1. nov. 1857.

GOTLIEB KOPPEL vendégfogadó tulajdonos.

(262) (3—3)

Földabrosz.

STEIN JÁNOS-nál Kolozsvártt és WITICH JÓZSEF-nél M.-Vásárhelyt kapható Erdély-nagyfejedelemségnek helyszinü különmemü és posta-földképe

4 tablában, a legújabb politikai és törvényszéki felosztás szerint. Ára 3 ft. vászonra huzva csinos tokban 5 ft. p. p.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.